

เภสัชกรแขวนป้าย ผลกระทบเป็นอย่างไร

อ.ดร.ภก.ลือรัตน์ อนุรัตน์พานิช

ภาควิชาเภสัชกรรม คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

ในสื่อสังคมออนไลน์ขณะนี้มีการถ่ายภาพของเภสัชกรถือใบประกอบโรคศิลปะแผ่นปัจจุบัน สาขาเภสัชกรรม ชั้น 1 ถ่ายกับร้านขายยา หรือที่ทำงาน พร้อมกับมีข้อความมรณงค์ว่า “เภสัชกรไม่แขวนป้าย” ภาพนี้ถูกส่งต่อและแบ่งปัน (Share) กันไปอย่างกว้างขวาง

คำว่า “ป้าย” ที่เภสัชกรไม่แขวนมันคืออะไร แน่نونมันไม่ใช่ป้ายบอกทาง ไม่ใช่ป้ายบอกราคาสินค้า แต่มันคือเอกสารของทางราชการที่เรียกกันมาแต่เดิมว่าใบประกอบโรคศิลปะ ปัจจุบันเรียกว่าใบประกอบวิชาชีพ ทั้งนี้ผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีทางเภสัชศาสตร์เป็นผู้มีศักดิ์และสิทธิ์ที่จะได้รับใบประกอบวิชาชีพนี้

เภสัชกรที่ประกอบวิชาชีพในร้านขายยา จะต้องแสดงใบประกอบวิชาชีพให้เห็นโดยเปิดเผย และต้องอยู่ตลอดเวลาที่ร้านเปิดทำการ พ.ร.บ. ยากำหนดว่า ร้านขายยาแผนปัจจุบัน ต้องมีเภสัชกรเป็นผู้ปฏิบัติการ ส่วนร้านขายยาบรรจुเสร็จที่ไม่ใช่ยาอันตรายและยาควบคุมพิเศษต้องมีเภสัชกร หรือพยาบาลเป็นผู้ปฏิบัติการ ร้านขายยาทั้งสองประเภทต้องมีใบประกอบวิชาชีพแขวนไว้ จึงเกิดคำเรียกว่าแขวนป้าย สำหรับร้านขายยาแผนปัจจุบัน ผู้บริโภคสามารถตรวจสอบเวลาที่เภสัชกรปฏิบัติงานได้จากป้ายพลาสติกสีน้ำเงินเข้มที่ระบุชื่อเภสัชกรประจำร้านและเวลาปฏิบัติการ ดังนั้นหากท่านเข้าไปในร้านยาแผนปัจจุบัน แล้วท่านต้องเรียกหาเภสัชกร

เหตุผลที่ท่านควรเรียกหาเภสัชกรเมื่อท่านเข้าไปในร้านขายยาแผนปัจจุบัน

เป็นที่ทราบกันดีว่า ยาที่มีทั้งคุณอนันต์และโทษมหันต์ถ้าใช้ไม่ถูกต้อง ดังนั้นการใช้ยาโดยเฉพาะยาแผนปัจจุบันประเภทยาอันตรายที่ต้องส่งมอบโดยเภสัชกร ถ้าผู้บริโภคซื้อยาโดยไม่ได้รับการส่งมอบจากเภสัชกร อาจมีผลกระทบจากการใช้ยาไม่ถูกต้องได้

การส่งมอบยาที่เหมาะสมนั้นต้องถูกโรค ถูกคน ถูกขนาด ถูกวิธี ถูกเวลา ซึ่งการใช้ยาไม่ถูกต้องตามหลักการข้างต้นก่อให้เกิดอันตรายแก่คนไข้ได้ เช่น การแพ้ยา การได้รับยาเกินขนาดจนเกิดอาการพิษ การเกิดอาการข้างเคียงจากยาหรือ พิษจากยาตีกัน หรือได้รับยาไม่ถูกโรคจนอาการป่วยไม่ทุเลา ซึ่งส่งผลเสียต่อคนไข้ทั้งเรื่องสุขภาพและเรื่องค่าใช้จ่าย

ข้อที่ควรระวังหากท่านซื้อยาจากร้านขายยาที่มีแต่ป้ายแขวนไว้ไม่มีเภสัชกรอยู่ประจำ หรือเภสัชกรไม่มาปฏิบัติตามเวลาที่กำหนดในใบอนุญาตขายยา ท่านอาจได้รับยา อาหารเสริม หรือสมุนไพรที่เกินความจำเป็น โดยที่ผู้ขายอาจเล็งเห็นกำไรจากการขายยา อาหารเสริม หรือสมุนไพร แล้วเกิดการกระทำที่เรียกว่า“ยิงยา” หรือจ่ายยาที่ไม่จำเป็นแก่คนไข้ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อทั้งคนไข้เองและสังคมโดยรวมอย่างกรณีของยาปฏิชีวนะ หรือ ยาฆ่าเชื้อโรค ที่ปัจจุบันถูกสั่งใช้กันอย่างพร่ำเพรื่อจนเกิดเชื้อดื้อยาเป็นจำนวนมาก อันส่งผลต่อความปลอดภัยของคนไข้และเกิดความสูญเสียทางเศรษฐกิจอีกด้วย

การรณรงค์ “เภสัชกรไม่แขวนป้าย” ก็เพื่อที่จะเตือนตนเองและให้สังคมตระหนักว่า เภสัชกรจะอยู่ปฏิบัติตามป้ายที่แขวนไว้ และจะไม่แขวนป้ายโดยไม่อยู่ปฏิบัติการ เพื่อเป็นการป้องกันไม่给人ไขเสียโอกาสที่จะได้รับคำแนะนำในการดูแลตัวเอง มีความรู้ความเข้าใจเรื่องโรค อาการของโรคและการดูแลตนเอง ทั้งนี้เพราะโรคบางชนิดถ้ามีการดูแลตนเองอย่างเหมาะสม และมีการปฏิบัติตัวตามหลักการที่ดีจะทำให้อาการดีขึ้นโดยไม่ต้องใช้ยาก็เป็นไปได้

นอกเหนือจากอันตรายต่อคนไข้และประชาชนแล้วเภสัชกรที่แขวนป้ายยังจะได้รับโทษตามกฎหมายซึ่งกำหนดไว้ว่า เภสัชกรต้องอยู่ประจำร้านตลอดเวลาที่ร้านยาเปิดทำการ หรือในช่วงเวลาปฏิบัติการนั้นๆ เป็นความผิดในมาตรา 39 แห่งพระราชบัญญัติยา พ.ศ. 2510 กล่าวคือ มาตรา 39 ผู้มีหน้าที่ปฏิบัติการต้องอยู่ประจำ ณ สถานที่ขายยาแผนปัจจุบันตลอดเวลา มีโทษปรับตามมาตรา 109 มีโทษปรับหนึ่งพันบาท ถึง ห้าพันบาท และพักใช้ใบอนุญาต 1 ปี

การแขวนป้ายโดยไม่อยู่ปฏิบัติการ ยังเป็นความผิดตามข้อ 1, 2 และ 6 ในข้อบังคับว่าด้วยจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพเภสัชกรรม พ.ศ. 2538 คือ

ข้อ 1 ผู้ประกอบวิชาชีพเภสัชกรรมย่อมดำรงตนให้สมควรในสังคมโดยธรรมและเคารพต่อกฎหมายของบ้านเมือง

ข้อ 2 ผู้ประกอบวิชาชีพเภสัชกรรมย่อมไม่พละการหรือกระทำการใด ๆ อันเป็นเหตุให้เสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพ

ข้อ 6 ผู้ประกอบวิชาชีพเภสัชกรรมต้องรักษามาตรฐานของการประกอบวิชาชีพเภสัชกรรมในระดับที่ดี

เมื่อทราบดังนี้แล้ว ผู้บริโภคควรตรวจสอบว่า ร้านยาที่ขายยาให้แก่ท่านเป็นร้านยาที่มีเภสัชกรปฏิบัติหน้าที่อยู่ หรือมีแต่ “ป้าย” ที่เภสัชกร “แขวน” อยู่เท่านั้น เพื่อความปลอดภัยในการใช้ยาของท่านเอง

เอกสารอ้างอิง

http://www.moph.go.th/ops/minister_06/Office2/drug1.pdf

http://www.pharmacycouncil.org/share/file/file_30.pdf

<http://www.pharmacy.mahidol.ac.th/th/knowledge/article/147/>เคล็ดลับการชื้อยาให้ปลอดภัย/